

EKSTET I SEF

JUG

Sa švedskog preveo
Igor Solunac

— Laguna —

Naslov originala:

Katarina Ekstedt & Anna Winberg Sääf

SYD

Copyright © Katarina Ekstedt & Anna Winberg Sääf 2023

Published by agreement with Salomonsson Agency

Translation copyright © 2024 za srpsko izdanje, LAGUNA

*Ako ne ideš u krajnost, ljudi će izmišljati
prečice jer te se neće bojati.*

Marko Pjer Vajt

Prolog

Aleks prilazi i uključuje stari televizor. Treba mu malo vremena da slika postane jasna. Ostavlja *Jutarnje vesti* da tiho bruje u pozadini dok uzima činiju s pomorandžama kako bi napravio sok. Sveže zemičke koje je ostavio da narastu preko noći upravo su ispečene. Miris hleba širi se kuhinjom.

Pogledom prelazi preko vidika koji počinje da se budi, posmatra jata ptica na nebu i čuje gakanje velikih gusaka koje lete na jug dok seče pomorandže napola i jednu po jednu cedi u sokovniku. Sofi još uvek čvrsto spava. Juče su radili naporno, ali gosti su delovali zadovoljno.

Njihovo prvo leto na Elandu protiče bolje nego što su mogli da sanjaju, uprkos svemu što se desilo proletos. S pola uha čuje voditeljku kako čita vesti na ekranu. Njene reči nateraju ga da podigne pogled sa soka i zadrži ga na kajronu koji se pojavljuje u dnu ekrana. *Pronađen helikopter s ban-
karom Karlom Duvalom.*

Aleks zastane. Ruke mu drhte dok sve žustrije okreće polovinu narandže na sokovniku od nerđajućeg čelika. Na trenutak ne može da se pomeri, a zatim poleti ka daljinskom

upravljaču da pojača zvuk. Pojačava ga do kraja. „*Gorska spasilačka služba pronašla je poznatog poslovnog magnata Karla Duvala i njegovog sina Teodora Duvala na nepristupačnom terenu južno od planinskog vrha Kebnekajse. Za obojicu se pretpostavlja da su živi, ali stepen povreda još uvek nije poznat.*“

Misli mu polete nazad na bekstvo iz čuvenog restorana Sever pre svega nekoliko meseci. Bekstvo od Karlove supruge Alis Duval, koja ga je najpre zaslepila svojim čarima, a zatim se pretvorila u čudovište opasno po život onog trenutka kad više nije želeo da bude deo njenih igara. Na ekranu voditeljka daje reč izvestiteljki s terena, koja se muči da ostane uspravna na vetru.

„Prvi ste stigli na mesto nesreće, šta možete da nam kažete o nesreći?“

Vođa spasilačke ekipe je mrtav ozbiljan.

„Nakon što smo izgubili vezu s helikopterom, krenuli smo u potragu. Čim smo pronašli mesto pada, shvatili smo da je pilot preminuo. Dva putnika su primila pomoć na licu mesta, a zatim su ambulantnim helikopterom prevezena u bolnicu.“

„Možete li da nam kažete nešto više o uzroku nesreće?“

„Nažalost, ne. Zajedno s komisijom za istraživanje nesreća obavićemo tehničku istragu kako bismo utvrdili uzrok nesreće.“

Aleks čvrsto stegne kuhinjsku krpu koju je uzeo da obriše ruke. Snimci iz vazduha pokazuju iskrivljenu masu u planinskom snežnom okruženju koja je svojevremeno bila lični helikopter Karla Duvala. Iz izgorele olupine još se uzdiže dim. *Stepen povreda još uvek nije poznat.* Zatim isključuje televizor, kao da bi sve što je malopre rečeno moglo nestati zajedno sa slikama koje je upravo video.

Bez reči trči uza stepenice i odlazi do ormana, izvija ruku koliko god može ka najvišoj polici. Jedva uspeva da dosegne ono što traži. Izvlači smeđu kovertu i otvara je – USB sa snimkom Alis, na kojem u besu priznaje da je namerno ubila bivšeg ljubavnika Gabrijela, još uvek je tu. Dosad je to bila njihova sigurnost. Drugu kopiju imao je Karl. Radi se o snimku za koji ni on ni Alis nisu želeli da procuri u javnost. Ništa nije smelo da naruši ugled porodice Duval ni Teodorovu budućnost kao naslednika porodičnog poslovnog carstva. Je li Karl suočio Alis s tim da bi dobio razvod?

Aleks zuri ispred sebe. Potpuno je uveren da helikopterska nezgoda nije nesrećan slučaj. Alis je ubila dve muve jednim udarcem. Izbegla je razvod, a istovremeno je nesreća zasenila nepravilnosti koje su se dogodile u *Severu*, a koje su Aleks i Sofi otkrili medijima. Pogled mu pada na i dalje usnulu Sofi i obuzima ga nemir. Jasno mu je da Alis neće birati sredstva da se reši onih koji joj stoje na putu. Postoji samo jedna poteškoća. Pomišlja na sliku onoga što je ostalo od helikoptera. Nije računala s tim da će bilo ko od putnika preživeti.

1

Devet meseci kasnije

„Dođi da probaš!“

Čim uđu u kuhinju, Aleks se opušta – tu se oseća kao kod kuće.

Klimne glavom prema kuvarici Tes, koja brzo priprema užinu za novinarku, pruža viljušku s valjuškom od krompira umočenim u rastopljeni puter zajedno s nekoliko brusnica. Aleks posmatra novinarku koja bez oklevanja stavlja sve to u usta. Taj prvi trenutak kad ukusi stignu do nepca, to on želi. Njeno iskreno mišljenje, onaj nesvesni izraz lica dok proba mešavinu sastojaka i začina. Ne reči koje će izaći iz njenih usta trenutak kasnije.

U ovom slučaju već zna da njihov klasični valjušak od krompira na domaći način pogađa pravo u metu. Na tankim zidovima testa od krompira i začinjenom mesu unutar njih radio je čitave zime. Naposljetku je pronašao savršenu ravnotežu s timijanom i žalfijom. Niko ne želi *preterano* izmenjene valjuške od krompira, naročito ne žitelji Elanda. Ne, treba da

ima ukus „kao inače“, samo bolje. Nije razočaran novinar-kinim odgovorom, jer kao i svaki gost kojeg su imali otkako su stavili ovo jelo u jelovnik, Marijam je progutala zalogaj i široko se osmehuje. Uzvraća joj osmeh. Zna da želi još.

„Uzmite slobodno i malo pavlake“, predlaže joj i priprema još jedno parče, više brusnica, rastopljeni puter i malo pavlake na tanjiru.

„Opa... ovo je *tako ukusno!*“

Aleks je posmatra kako uživa, čak na trenutak sklapa oči i zatim ga zadivljeno gleda.

„Da, prošlog leta smo se usredsredili na francusku kuhinju, ali sad više radimo na starim jelima od domaćih sirovina, da ih razvijemo i damo svoj pečat. Želimo da podržimo domaće proizvođače. Svi ćemo imati koristi ako budemo saradivali i produžili sezonu.“

Marijam klima glavom i beleži, a Aleks zastaje i pušta je da završi. Klimne glavom prema Tes da može da nastavi s poslom i baci pogled oko sebe pre nego što povede novinarku u obilazak kuhinje. Iako samo dvoje ljudi priprema gotovo svu hranu, Aleks voli ovaj posao. Potpuno je drugačiji od njegovog prethodnog posla u *Severu*, i to mu prija. Pojedinih dana u čuvenom restoranu provodio je sate samo čupkajući listiće timijana ili radeći nešto drugo neverovatno pipavo i osetljivo. Ovde upravlja čitavim lancem i taj osećaj je neprocenjiv. Od nabavke, izbora sirovina, pripreme, do ukrašenog jela u tanjiru i spremnog za goste.

Zadovoljan je dok obilaze prostoriju. Najveći deo opreme u otvorenoj kuhinji napravljen je od nerđajućeg čelika, čista je i jednostavna, dobro osmišljena i opremljena svime što im je potrebno. Protekla godina dala im je vremena da se propisno smeste. Jedino zidovi otkrivaju da se zapravo nalaze u starom ambaru.

Na radnoj površini leži njegova zbirka noževa ušuškana u torbi i to mu je najdragoceniji posed. Pogledom luta dalje, pokušava da vidi kuhinju novinarkinim očima. Nije mogao ni da zamisli da će Sina, njegova mentorka i saradnica, odobriti kupovinu dvostrukog pakodžeta, skupocenog miksera koji između ostalog koriste za popularni sladoled. Na početku su zaista morali da paze na svaku krunu, ali za neka jela su im ti alati neophodni da bi bila savršena.

Marijam deluje posebno zainteresovano dok joj Aleks pokazuje kako fermentira domaći sivi grašak sa Elanda – oduvek je sanjao o pravljenju sopstvenog soja-sosa. Istovremeno, mozak mu već melje preostale zadatke za taj radni dan. Mora da bude pažljiviji s nabavkom sirovina. Prelazak iz čuvenog restorana, gde su mogli da naruče bilo šta bez obzira na cenu, na vođenje bistroa nije bilo lako. Španski paradajz je jeftiniji, ali izgubi dosta ukusa tokom prevoza dok prolazi kroz različite frižidere. Pogleda prema stakleniku gde se nalazi paradajz koji sami uzgajaju i jedva čeka da sazri kako bi ga koristio u letnjim salatama. Ali ne mogu sami da proizvedu sve, zbog čega mora da se usredsredi na izgradnju poverenja među lokalnim dobavljačima sa Elanda da bi dobio povoljne cene. Na ovom ostrvu sve zavisi od poznanstava, i iako Sina, kao poznata domaća ugostiteljka, poznaje većinu ljudi, lični odnosi su važni. Marijam mu prekida misli i vraća ga u stvarnost.

„Ali šta mislite, zbog čega ste tako brzo postali toliko omiljeni?“

Zahvalno briše usta platnenom salvetom koju joj Aleks pruža pre nego što nastavi:

„Pročitala sam recenzije *Juga* na *Guglu* i *Tripadvajzeru*, imate izvanredne ocene. Izgleda da svi obožavaju vašu hranu!“

Potrebno mu je nekoliko sekundi da uobliči odgovor jer želi da ih obazrivo predstavlja.

„Nismo mogli ni da sanjamo da ćemo imati ovako dobar početak. Naravno, iza toga stoji mnogo napornog rada. Imamo odličan tim, a Sina, koja mi je predavala kuvanje u ugostiteljskoj školi, pravi je guru u ovom poslu, tako da je njeno iskustvo važan deo našeg uspeha.“ Aleks načas zastane, pa nastavi:

„Ona me je zaista podržavala da postanem kuvar. Dala mi je mnogo slobode da se razvijam i uvek pružala vredne savete i uputstva. Jednostavno rečeno, dobar timski rad! Uz to, nekoliko domaćih poznatih ličnosti bilo je ovde, a mislim da su naša ulaganja u novi deo za picu na otvorenom takođe doprinela.“

Marijam klima glavom i posebno je znatiželjna kada spomene poznate ličnosti.

„Poznate ličnosti kažete, možda neki članovi kraljevske porodice? Leta obično provode ovde, u palati Soliden.“

Aleks se nasmeje.

„Eh, ne znam baš. Ovde su za godišnju proslavu rođendana princeze Viktorije, ali za proslave na tom nivou obično unajme lične kuvare.“

Zaustavlja se. Možda ono što priča i nije toliko zanimljivo, nesiguran je iz kojeg ugla novinarka hoće da napiše članak. U svakom slučaju, želi da doprinese privlačenju pažnje čitalaca. Marijam ponovo klima glavom, ali vidi kako joj se bora useca između obrva. Podešava neku aplikaciju za snimanje.

„Je li u redu ako snimim ostatak razgovora mobilnim? Želim da dopunim beleške slušajući, da bih sve citate tačno navela, a zatim ću sama napraviti fotografije. Nažalost, razboleo se fotograf koji je trebalo da dođe sa mnom, ali navikla sam da fotografišem lično. Možda napolju?“

Pokazuje prema bašti sa začinskim biljem, gde u dugim redovima rastu žalfija, nana, timijan, ruzmarin i mnogo drugih biljaka koje su već lepo napredovale.

„Naravno, to mi odgovara.“

Dok napuštaju kuhinju, oseća nervozu. Sofi i on su izbegavali društvene mreže i intervjuje poslednjih godinu dana kako bi privukli što manje pažnje. To je bila svesna odluka, jer nisu želeli da iko zna gde se nalaze. Umesto njih, Sina je bila lice za javnost. Međutim, prvi put otkako su napustili Ore, i nakon Karlove i Teodorove nesreće prošle godine, konačno je bio spreman da poveruje kako će ih Alis ostaviti na miru.

Uprkos tome što se i dalje iz čistog refleksa okreće i pri najmanjem zvuku da proveriti je li neko tamo, sad im je uoči leta potreban sav publicitet koji mogu da dobiju. Za ovaj članak, iz lista *Barometar* su tražili njega poimence, ili „onog momka kuvara iz kuhinje“, kako su rekli.

Pokazuje novinarki popločani vrt iza restoranske zgrade. Namešta kuvarski mantil, dvaput proverava da nema mrlja i provlači ruku kroz kosu. Zatim se lagano naslanja na niski kameni zid, tako da se na fotografiji vidi pogled na more. Uverava sebe kako ne treba da brine dok pokušava da izgleda opušteno i gostoljubivo.

To što mlada novinarka na zameni u mesnim novinama pravi profil o njemu za letnji dodatak nije baš vest na nacionalnom nivou, ali ako njegovo učešće može da doprinese da dobro započnu sezonu i da ljudi shvate koliko vredi posetiti restoran *Jug* ovog leta, biće vredno toga.

S druge strane... Ne, ne želi da razmišlja o tome.

Osmehuje se Marijam, koja mu pokazuje da podigne bradu i blago se okrene u stranu. Povetarac je hladan iako sunce sija sa svetloplavog neba na kojem jezdi par

paperjastih, izduženih oblaka. Uobičajeno junsko vreme na Elandu. Kad završe s fotografisanjem, sedaju ispod pergole. Vinova loza koju je Sofi posadila prošlog leta uspinje se oko stubova iako je tek početak juna.

Aleks okreće lice ka suncu i podseća se na ono o čemu su Sofi i on razgovarali. Najvažnije je da istaknu jedinstvenu mešavinu francuskih klasika iz Sininog repertoara i usredsređenost na oblasne i domaće proizvode, bez preterano složenih jela. Čisti i jednostavni ukusi. Jela kojima se ljudi uvek vraćaju. Poput čokoladnog suflea s vučjim trnom i sladoledom napravljenim od domaće pavlake, koji je već postao omiljen i zbog kojeg mnogi pređu dodatne kilometre do Nesbija na jugu Elanda, a zatim dalje ka istoku po neravnom putu prema moru da posete bistro *Jug*.

„Dakle, Alekse Andersone, vi vodite ovaj restoran zajedno s poznatom domaćom ugostiteljkom Sinom Ros i svojom devojkom... Sofi... i postali ste veoma poznati po svojoj hrani, iako restoran postoji manje od godinu dana. Kako se osećate zbog toga?“

U Marijaminom glasu se čuje da je uključila snimanje, i Aleksa povuče žar.

„Pa, šta da kažem. Neverovatno!“, odgovara i širi ruke. Pokušava da prenese zahvalnost koju oseća a da ne zvuči previše otrcano, ali ne ide mu baš najbolje. Primećuje da previše brblja. Na kraju začuti i sklopi ruke u krilu. Jedna ruka mu drhti, ali novinarka samo ohrabrujuće klima glavom.

„Svi koji rade ovde u *Jugu*, od perača sudova i konobara do naše kuvarice Tes, pomogli su nam na tom putu.“

Novinarka postavlja sledeće pitanje, ali ne podiže pogled.

„Sjajno. Kao što sam spomenula, mnogi govore o izuzetno ukusnoj hrani, što ste mi upravo i pokazali, a vi ste odgovorni

za to. Jer Sina se više ne bavi toliko kuvanjem, već se uglavnom posvetila poslovanju, ako sam dobro razumela?“

„Da, to je tačno.“

„Ali kako ste završili ovde na Elandu? Ranije ste radili u restoranu s dve *Mišlenove* zvezdice *Sever* u Oreu, zar ne? Zatvoren je zbog skandala, ali, koliko sam čula, uskoro se ponovo otvara.“

Aleks zastane kao i uvek kad neko spomene *Sever*. Iako izgleda kao da je tek diplomirala novinarstvo, očigledno se dobro pripremila, što je više nego što bi se moglo reći za novinare koji su ranije intervjuisali Sinu. Većinu je jedino zanimalo to što se *Jug* nalazi tako daleko na jugu Elanda, a ipak uspeva da privuče toliko gostiju, ili njen stvaralački rad s domaćim sezonskim sirovinama.

Nikad nisu pitali odakle zaista dolazi znanje glavnog kuvara. Aleks ne može da se ne zapita jesu li nazivi restoranâ razlog što je Marijam uočila povezanost. Sini je smatrala zabavnim da nazove restoran *Jug*, pre svega zato što se nalazi na krajnjem jugu ostrva. To je odlučila davno pre nego što su on i Sofi došli na Eland, i bilo je nemoguće ubediti je da promeni mišljenje. Pogotovo zato što su Sofi i on odlučili da ne otkrivaju nikakve pojedinosti o onome što se dogodilo u *Severu*.

Udahnuo je duboko, ali obazrivo, nadajući se da nije primetila. Sofi i on su vežbali šta će odgovoriti ako im neko postavi to pitanje. Štaviše, mnogo puta. Uprkos tome, potpuno se zbunio. Potrebno mu je vreme da razmisli, pa uzvraća pitanjem.

„Izvinite, potpuno sam zaboravio da vas pitam da li želite kafu? Crnu ili s mlekom?“

Marijam izgleda iznenađeno, ali ne kaže ništa o tome da je upravo izbegao pitanje.